

PROGRAM KSZTAŁCENIA STUDIÓW WYŻSZYCH
na kierunku
TURYSTYKA I REKREACJA

Nazwa podstawowej jednostki organizacyjnej prowadzącej nowy kierunek:

Wydział Matematyczno-Przyrodniczy

Nazwa kierunku:

Turystyka i Rekreacja

- poziom kształcenia: *I stopień*
- profil kształcenia: *praktyczny*
- formy studiów: *stacjonarne i niestacjonarne*
- obszar kształcenia oraz dziedziny /dziedzin nauki i dyscypliny/ dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia: *nauki społeczne (S), nauki przyrodnicze (P), ze wspomagającym udziałem nauk medycznych, nauk o zdrowiu, nauk o kulturze fizycznej (M)*

PROGRAM KSZTAŁCENIA STUDIÓW WYŻSZYCH

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA KIERUNKU

Kod kierunku	TiR	
Nazwa kierunku studiów w języku	polskim	Turystyka i rekreacja
	angielskim	Tourism and recreation
Wydział	Matematyczno-Przyrodniczy	
Poziom kształcenia	I stopień	
Profil kształcenia	praktyczny	
Obszar kształcenia	nauki społeczne (S) nauki przyrodnicze (P) ze wspomagającym udziałem nauk medycznych, nauk o zdrowiu, nauk o kulturze fizycznej (M)	
Dyscypliny naukowe	dyscyplina wiodąca: geografia	
	ekonomia, nauki o zarządzaniu, ochrona środowiska, nauki o zdrowiu, nauki o kulturze fizycznej	
Forma studiów	stacjonarne i niestacjonarne	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta	licencjat	
Powiązanie kierunku studiów z misją i strategią rozwoju UJK	<p>Instytut Geografii, podobnie jak Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, wypełnia misję edukacyjną, obywatelską, społeczną i kulturotwórczą w duchu poszanowania uniwersalnych wartości humanistycznych, obywatelskich i patriotycznych. Łącząc najlepsze tradycje akademickie z wyzwaniem przyszłości, kładzie nacisk na zdobywanie wiedzy i umiejętności zawodowych oraz kreowanie postaw umożliwiających aktywne funkcjonowanie w społeczeństwie obywatelskim opartym na wiedzy zarówno na szczeblu lokalnym, jak i globalnym. Instytut realizuje tę misję m.in. przez prowadzenie badań naukowych, poszerzanie oferty dydaktycznej dostosowanej do potrzeb lokalnego i ponadregionalnego rynku pracy, systematyczne podnoszenie jakości kształcenia oraz rozbudowę bazy dydaktycznej.</p> <p>Strategia rozwoju Instytutu Geografii nawiązuje do Strategii rozwoju Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na lata 2012-2020, z dnia 7.03.2012 r. i obejmuje 4 zasadnicze cele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nauka – wspieranie aktywnej polityki kadrowej, rozwoju naukowego pracowników, współpracy naukowej w wymiarze krajowym i międzynarodowym, unowocześnianie rozwiązań organizacyjnych wspierających rozwój badań, wdrażanie rozwiązań w zakresie ochrony i wykorzystania własności intelektualnej. 2. Edukacja – doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, umiędzynarodowienie procesu kształcenia, rozwijanie aktywności i samodzielności studentów i doktorantów, doskonalenie rozwiązań organizacyjnych i infrastrukturalnych. 3. Rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury - wspieranie 	

	<p>dydaktyki i badań naukowych poprzez wdrażanie systemów informacyjnych oraz wspieranie rozwiązań sprzyjających efektywnemu i oszczędnemu wykorzystaniu bazy lokalowej i zasobów materialnych.</p> <p>4. Otoczenie - budowanie pozycji Instytutu jako centrum wiedzy i kompetencji o środowisku przyrodniczym i społeczno-ekonomicznym oraz przestrzeni turystycznej w regionie, otwarcie Instytutu na potrzeby gospodarki lokalnej i regionalnej, intensyfikacja współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami miasta i województwa, wzmocnienie więzi z absolwentami Instytutu.</p> <p>Ponadto prezentowany program nawiązuje w pełni do „Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego do 2020 roku” w zakresie turystyki, która jest istotną dziedziną gospodarki, z punktu widzenia możliwości dalszego rozwoju regionu. W szczególności dotyczy to proponowanych specjalności tj. 1. Turystyki wiejskiej, 2. Organizacji i obsługi ruchu turystycznego, 3. Hotelarstwa, 4. Turystyki zdrowotnej, 5. Geoturystyki, co w konsekwencji, zgodnie z ww. Strategią, pozwoli podnieść jakość świadczonych usług turystycznych w regionie świętokrzyskim i dostosować je do istniejących potrzeb, zawartych w Strategii.</p> <p>Prezentowany program nawiązuje w pełni do „Strategii rozwoju turystyki województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020” wypracowanej przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego, Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego oraz z lokalnymi organizacjami turystycznymi z regionu. Duży nacisk w tym dokumencie jest położony na turystykę zdrowotną (uzdrowiska oraz placówki wellness i spa). W kontekście tworzenia nowych produktów turystycznych Strategia uwzględnia również inne obszary produktowe (np. turystyka dziedzictwa naturalnego i kulturowego; turystyka aktywna, specjalistyczna i kwalifikowana w tym rowerowa; turystyka na obszarach wiejskich oraz ekoturystyka; turystyka biznesowa; turystyka hobbystyczna – geoturystyka) mieszczące się w tematyce specjalności proponowanych w programie kształcenia.</p> <p>Jednocześnie należy podkreślić, że kierunek Turystyka i Rekreacja daje możliwość dalszego kształcenia - na poziomie wyższym zawodowym, absolwentom licznych szkół ponadgimnazjalnych w Kielcach i w regionie świętokrzyskim, np. Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Oskara Langego w Kielcach - w kierunku technik hotelarstwa oraz technik obsługi turystycznej. Turystyka i Rekreacja na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego stanowi jedyną ofertę kształcenia w tym zakresie w szkole wyższej w województwie świętokrzyskim.</p>
Nazwa specjalności	Turystyka wiejska; Organizacja i obsługa ruchu turystycznego; Hotelarstwo; Turystyka zdrowotna; Geoturystyka

2. WARUNKI REKRUTACJI NA STUDIA

Wymagania wstępne (oczekiwane kompetencje kandydata):

Wymagana jest podstawowa znajomość zagadnień przyrodniczych, społeczno-gospodarczych, języka obcego, a także zainteresowanie problematyką turystyczną.

Zasady rekrutacji:

Kierunki oraz formy i rodzaje studiów	Kryteria kwalifikacji		
	dla kandydatów zdających egzamin dojrzałości tzw. „starą maturę”	dla kandydatów zdających egzamin maturalny tzw. „nową maturę”	dla wszystkich kandydatów
Konkurs świadectw/ranking wyników z części zewnętrznej egzaminu maturalnego			
I. Stacjonarne I stopnia	- geografia lub wiedza o społeczeństwie lub biologia - język obcy	- geografia lub wiedza o społeczeństwie lub biologia - język obcy	- geografia lub wiedza o społeczeństwie lub biologia - język obcy
II. Niestacjonarne I stopnia	- geografia lub wiedza o społeczeństwie lub biologia - język obcy	- geografia lub wiedza o społeczeństwie lub biologia - język obcy	- geografia lub wiedza o społeczeństwie lub biologia - język obcy

Przewidywany limit przyjęć na studia wraz ze wskazaniem liczby osób przyjętych, warunkującej uruchomienie edycji studiów:

Limit przyjęć na studia w roku akademickim 2016/2017 wynosi:

- I rok – studia pierwszego stopnia stacjonarne - 70 osób
- I rok – studia pierwszego stopnia niestacjonarne - 60 osób

Warunkiem uruchomienia edycji studiów jest przyjęcie 20 osób.

3. PROGRAM KSZTAŁCENIA

Ogólne cele kształcenia	<p>Studia I stopnia na kierunku turystyka i rekreacja w UJK w Kielcach prowadzone są zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji.</p> <p>Głównym celem kształcenia jest wyposażenie absolwenta w wiedzę i umiejętności praktyczne, umożliwiające samodzielne analizowanie i syntetyzowanie relacji kształtujących przestrzeń turystyczną i rekreacyjną. W efekcie absolwent będzie prawidłowo rozumiał i interpretował wzajemne relacje między środowiskiem przyrodniczym i antropogenicznym a działalnością gospodarczą człowieka, dynamikę tych relacji oraz ich wpływ na funkcjonowanie przestrzeni turystycznej i rekreacyjnej, w różnych regionach. W ciągu 6 semestrów nauki zostanie przygotowany do wdrażania nabytej wiedzy i umiejętności w pracy zawodowej. Ten model kształcenia zapewnia zatem połączenie wiedzy ogólnej, teoretycznej i specjalistycznej z umiejętnościami praktycznymi.</p> <p>Absolwent będzie posiadał wiedzę ogólną z zakresu nauk społecznych, przyrodniczych i medycznych (o zdrowiu, o kulturze fizycznej) oraz praktyczne umiejętności zdobyte w czasie ćwiczeń audytoryjnych, terenowych i praktyk zawodowych. Będzie on przygotowany do rozumienia problemów współczesnej turystyki i rekreacji, rozpoznawania zjawisk w niej występujących, identyfikowania uwarunkowań jej rozwoju oraz podejmowania działalności w tym zakresie.</p> <p>Absolwent będzie posiadał umiejętności:</p>
--------------------------------	--

- ✓ organizacji i samodzielnego prowadzenia własnego przedsiębiorstwa, jak również dzięki konsultacjom kształcenia zawodowego z pracodawcami – pracy w złożonym systemie organizacyjnym,
- ✓ rozumienia potrzeb i zachowań ludzkich znajdujących odzwierciedlenie w aktywności turystycznej i rekreacyjnej,
- ✓ organizacji i obsługi przedsięwzięć w sferze turystyki i rekreacji,
- ✓ przygotowywania oferty turystycznej i rekreacyjnej dla różnych grup odbiorców,
- ✓ efektywnej komunikacji interpersonalnej, w tym fachowej, profesjonalnej obsługi klientów,
- ✓ posługiwania się dwoma językami obcymi, z tym, że jednym na poziomie samodzielności B2 i drugim na poziomie A2 wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz porozumiewania się językiem specjalistycznym w działalności zawodowej.

Absolwent będzie posiadał także przygotowanie do pracy zespołowej, dyskusji wyników badań i obserwacji, formułowania opinii, prezentacji wyników (ustnej i pisemnej).

Dodatkowo absolwent specjalności:

Turystyka wiejska - będzie przygotowany do: organizacji i promocji turystyki wiejskiej; kreowania oraz koordynowania rozwoju turystyki wiejskiej w gminie i powiecie; pozyskiwania środków finansowych z funduszy strukturalnych UE; prowadzenia strategii marketingowej w agroturystyce, przy wykorzystaniu nowoczesnych urządzeń elektronicznych; obsługi i zarządzania gospodarstwem agroturystycznym.

Organizacja i obsługa ruchu turystycznego - będzie także przygotowany do: obsługi ruchu turystycznego z punktu widzenia organizatora turystyki i pilota grup turystycznych; organizowania i realizowania imprez turystyczno-rekreacyjnych dla różnych grup odbiorców wraz z praktyczną znajomością zasad bezpieczeństwa w czasie ich trwania; stosowania nowoczesnych technik informatycznych w obsłudze ruchu turystycznego, w tym pozyskiwania ważnych informacji za pośrednictwem rozmaitych programów komputerowych i internetu; kulturalnej obsługi klienta w biurze turystycznym i punktach informacji turystycznej; znajomości podstawowych rozwiązań organizacji systemu czy sieci turystycznej;

Hotelarstwo - będzie wyposażony w umiejętności: organizacji pracy i zarządzania hotelem; znajomości specyfiki pracy na różnych stanowiskach i rozwiązywania problemów zarządzania zasobami ludzkimi; fachowej, profesjonalnej obsługi klientów, w tym osób niepełnosprawnych; sprawnego posługiwania się sprzętem komputerowym i obsługiwanie komputerowych systemów hotelowych; oceny rozwoju rynku hotelarskiego w wybranym regionie i w Polsce. Istnieje możliwość odbywania praktyk w hotelach zagranicznych.

Turystyka zdrowotna - będzie posiadał wiedzę i umiejętności w zakresie: jej segmentów (turystyki medycznej i uzdrowiskowej oraz Spa i Wellness), nowych trendów i kierunków; czynników rozwoju, rozmieszczenia i profili działania; praktycznych zasad funkcjonowania obiektów związanych z turystyką zdrowotną oraz obsługi turystów z wykorzystaniem nowoczesnych

	<p>technologii informacyjnych.</p> <p>Geoturystyka - ukierunkowana jest na sektor turystyki przyrodniczej. Absolwent będzie przygotowany do: oceny potencjału geoturystycznego regionu i na tej podstawie do kreowania nowych produktów geoturystycznych z jednoczesnym uwzględnieniem zasad ochrony dziedzictwa abiotycznego Ziemi; organizacji i promocji geoturystyki przy wykorzystaniu nowoczesnych urządzeń elektronicznych; obsługi i zarządzania obiektami geoturystycznymi; wykorzystania obiektów przyrody nieożywionej i obszarów pogórnicznych dla potrzeb geoturystyki; projektowania oferty turystycznej w oparciu o konkretne zasoby środowiska.</p> <p>Zgodnie z misją uczelni tak przygotowany program pozwoli kształcić specjalistów w szeroko pojętej dziedzinie „Turystyka i Rekreacja” wg najnowocześniejszych standardów polskich i światowych. Program będzie dynamicznie dostosowywał się do potrzeb pracodawców, władz regionu oraz innych interesariuszy takich jak samorzady miast i powiatów, a także województw. W niedalekiej przyszłości przewiduje się uruchomienie studiów II stopnia, studiów podyplomowych i kursów doszkalających, umożliwiających rozwój kompetencji w tym obszarze zróżnicowanym grupom społecznym.</p>
Możliwości kontynuacji kształcenia przez absolwentów	Uzyskany tytuł zawodowy daje możliwość ubiegania się o przyjęcie na studia II stopnia oraz podnoszenie kwalifikacji na studiach podyplomowych.
Możliwości zatrudnienia i typowe miejsca pracy	Absolwent kierunku uzyska bardzo szerokie perspektywy zawodowe. Będzie przygotowany do pracy w: biurach podróży i agencjach turystycznych, hotelach, ośrodkach wypoczynkowych, sportowych i rekreacyjnych, obiektach uzdrowiskowych, centrach rekreacji i odnowy biologicznej, gospodarstwach agroturystycznych i ośrodkach doradztwa rolniczego, administracji rządowej i samorządowej, organizacjach społecznych, regionalnych organizacjach turystycznych i oddziałach PTTK, w fundacjach i stowarzyszeniach, a także do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Tabela odniesień efektów kierunkowych do efektów obszarowych

Obszary kształcenia tworzące obszar odniesienia

- 1) obszar nauk społecznych (S)
  - 2) obszar nauk przyrodniczych (P)
- ze wspomagającym udziałem efektów kształcenia z obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu, nauk o kulturze fizycznej (M)

Symbole efektów kształcenia na kierunku	Opis kierunkowych efektów kształcenia	Odniesienie do efektów kształcenia dla obszaru nauk
	Po ukończeniu studiów I stopnia na kierunku turystyka i rekreacja absolwent:	
WIEDZA		
TIR1P_W01	charakteryzuje miejsce turystyki i rekreacji w systemie nauk, w tym społecznych i relacji do innych nauk	S1P_W01

TIR1P_W02	opisuje relacje między strukturami i instytucjami administracyjnymi gospodarczymi i społecznymi, w tym turystycznymi, zarówno w skali krajowej, międzynarodowej i międzykulturowej	S1P_W03 S1P_W09
TIR1P_W03	wymienia rodzaje więzi społecznych w zakresie turystyki i rekreacji w odniesieniu do nauk społecznych i ekonomicznych oraz opisuje rządzące nimi prawidłowości, również w języku obcym	S1P_W01 S1P_W02 S1P_W03 S1P_W04
TIR1P_W04	wykorzystuje wiedzę o człowieku jako podmiocie i przedmiocie oddziaływań sektora turystyki i rekreacji, wymienia podstawowe zasady społeczne, w tym dotyczące godności osoby ludzkiej, wolności i równości, uwzględniające potrzeby prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki, a także planuje własny rozwój w społeczeństwie i na rynku pracy	S1P_W02 S1P_W05 P1P_W10 P1P_W11
TIR1P_W05	wykorzystuje wiedzę o metodach projektowania, pozyskiwania danych, prowadzeniu badań empirycznych i teoretycznych oraz podstawowych technologii wykorzystujących osiągnięcia naukowe, w szczególności z turystyki i rekreacji z wykorzystaniem wiedzy z zakresu ekonomii, zarządzania, nauk przyrodniczych na potrzeby rozpoznania procesów i zachodzących między nimi interakcji, a także operuje pojęciami mającymi bezpośrednie odniesienie do praktycznych zastosowań wiedzy przyrodniczej, a niezbędnych w organizacji turystyki i obsłudze ruchu turystycznego, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych instytucji oraz organizacji społecznych lub gospodarczych	S1P_W06 P1P_W02 P1P_W05 P1P_W06 P1P_W07
TIR1P_W06	analizuje zasady i normy regulujące funkcjonowanie instytucji w gospodarce rynkowej, organizujących struktury i instytucje społeczne, rządzących nimi prawidłowościach oraz ich naturze, zmianach i sposobach działania, a w szczególności przedsiębiorców działających na konkurencyjnym rynku	S1P_W01 S1P_W02 S1P_W07 S1P_W08
TIR1P_W07	opisuje czynniki wpływające na kształt instytucji i struktur administracyjnych, prawnych i ekonomicznych oraz przyczyny i skalę zmian w nich zachodzących w odniesieniu do sektora turystyki i rekreacji	S1P_W03 S1P_W04 S1P_W08
TIR1P_W08	analizuje poglądy na temat funkcjonowania rynku usług turystycznych w aspekcie prawnym, administracyjnym, ekonomicznym i socjologicznym, zwłaszcza w kontekście postępujących procesów integracyjnych i globalizacji, oraz przyczyn, przebiegu, skali i konsekwencji tych zmian	S1P_W09
TIR1P_W09	charakteryzuje podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej, ze szczególnym uwzględnieniem prawa autorskiego	S1P_W10 P1P_W10
TIR1P_W10	interpretuje zasady regulacji prawnej dotyczącej organizacji form indywidualnej przedsiębiorczości prowadzonej zarówno w sektorze publicznym i prywatnym, z wykorzystaniem wiedzy z zakresu turystyki i rekreacji z uwzględnieniem ekonomii i prawa	S1P_W07 S1P_W11 P1P_W11
TIR1P_W11	definiuje podstawowe pojęcia oraz procesy zachodzące w środowisku przyrodniczym w zakresie poszczególnych jego komponentów wykorzystywanych w turystyce i rekreacji, uwzględniając również praktyczne zastosowania tej wiedzy, także w języku obcym	P1P_W01 P1P_W05
TIR1P_W12	systematyzuje podstawowe zagrożenia, rodzaje degradacji i sposoby ochrony najważniejszych elementów środowiska przyrodniczego, na	P1P_W01 P1P_W03

	zasadach zrównoważonego rozwoju, szczególnie istotnych z punktu widzenia działalności społeczno-gospodarczej i turystyki, również w języku obcym	P1P_W04
TIR1P_W13	charakteryzuje główne atrakcje przyrodnicze i antropogeniczne, a także waloryzuje zasoby środowiska geograficznego z uwzględnieniem działalności społeczno-gospodarczej, stosując metody i techniki oceny jego wartości w wybranych jednostkach przestrzennych (np. gmina, powiat, obszar chroniony itd.)	S1P_W02 P1P_W02 P1P_W04 P1P_W06
TIR1P_W14	wyjaśnia rodzaje powiązań i relacji między poszczególnymi dyscyplinami nauk o Ziemi, w tym ochroną środowiska a turystyką w wymiarze lokalnym, regionalnym i globalnym w świetle działalności człowieka	P1P_W03 P1P_W04
TIR1P_W15	analizuje relacje między współczesnymi osiągnięciami nauk o Ziemi, a możliwościami ich praktycznego wykorzystania na potrzeby społeczno-gospodarcze z jednoczesnym, świadomym uwzględnieniem zachowania zasad zrównoważonego użytkowania bioróżnorodności oraz wybranych instytucji i organizacji społeczno-gospodarczych	S1P_W06 P1P_W08
TIR1P_W16	wyjaśnia podstawowe zasady bezpieczeństwa pracy oraz ergonomii podczas prowadzonych zajęć terenowych i rekreacyjnych oraz w procesie obsługi ruchu turystycznego	P1P_W09
TIR1P_W17	wyjaśnia podstawową terminologię w zakresie fizykochemicznych i biologicznych podstaw nauk o człowieku i jego zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, na potrzeby turystyki i rekreacji	M1P_W01 M1P_W10
TIR1P_W18	opisuje podstawowe pojęcia i mechanizmy psychospołeczne związane ze stanem zdrowia i jego ochroną różnych grup wiekowych w obszarze turystyki i rekreacji	M1P_W04
TIR1P_W19	analizuje podstawowe zasady promocji zdrowia i zdrowego trybu życia, w tym znaczenie aktywności fizycznej w profilaktyce chorób cywilizacyjnych w każdym okresie ontogenezy oraz metody, formy i środki edukacji zdrowotnej a także konstruuje programy aktywności fizycznej oraz prawidłowego odżywiania się	M1P_W06
UMIEJĘTNOŚCI		
TIR1P_U01	dokonyje obserwacji oraz genezy i interpretacji współczesnych zjawisk typowych dla dziedzin działalności społeczno-gospodarczej opartych na naukach przyrodniczych, oraz prognozuje praktyczne ich skutki, szczególnie w zakresie turystyki i rekreacji, z uwzględnieniem rozwoju dziejowego, z wykorzystaniem dostępnych źródeł informacji	S1P_U01 S1P_U04 P1P_U03 P1P_U04 P1P_U06
TIR1P_U02	wykorzystuje podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu turystyki i rekreacji oraz nauk społecznych do szczegółowego opisu i praktycznego analizowania procesów i zjawisk społeczno-gospodarczych, prawnych i politycznych, charakterystycznych dla turystyki i rekreacji	S1P_U02
TIR1P_U03	pozyskuje dane z publikacji tekstowych, kartograficznych i elektronicznych baz danych z uwzględnieniem prawa własności intelektualnej oraz stosuje podstawowe metody statystyczne do szczegółowego opisu i praktycznego analizowania procesów oraz zjawisk, charakterystycznych dla dziedzin działalności społeczno-gospodarczej opartych na naukach przyrodniczych	S1P_U02 P1P_U04 P1P_U05

TIR1P_U04	właściwie analizuje przyczyny, przebieg i praktyczne skutki wybranych procesów oraz zjawisk społecznych zachodzących m.in. w obrębie instytucji świadczących usługi turystyczne oraz podmiotów społeczno-gospodarczych usytuowanych w ich otoczeniu	S1P_U01 S1P_U03 S1P_U04 P1P_U07
TIR1P_U05	określa właściwy system normatywny, wybiera normy i regulacje (prawne, zawodowe i etyczne) związane z obsługą ruchu turystycznego i działalnością biznesową	S1P_U05
TIR1P_U06	nawiązuje kontakt interpersonalny z uwzględnieniem odpowiednich norm i reguł (np. etycznych, prawnych, zawodowych) - z zachowaniem profesjonalizmu	S1P_U05
TIR1P_U07	wykorzystuje podstawową wiedzę teoretyczną do opisu i praktycznego analizowania procesów i zjawisk społecznych, w tym podczas odbywania praktyk zawodowych, pracując w zespole, pełniąc w nim rolę wykonawcy poleceń lub funkcję kierowniczą - kierując się w działaniu wybranymi normami i regułami	S1P_U02 S1P_U05 S1P_U06
TIR1P_U08	rozstrzyga dylematy pojawiające się w pracy zawodowej pracowników szeroko rozumianego sektora usług turystycznych i rekreacyjnych, wykorzystując umiejętności nabyte podczas praktyki zawodowej	S1P_U06
TIR1P_U09	analizuje przyczyny i przebieg wybranych procesów społecznych, proponuje praktyczne rozwiązania wybranych problemów związanych z funkcjonowaniem instytucji świadczących usługi, bazując na zdobytej wiedzy i doświadczeniach płynących z poprzednio obowiązujących regulacji oraz posiada umiejętności wdrażania proponowanych rozwiązań	S1P_U03 S1P_U07 P1P_U11
TIR1P_U10	analizuje wybrane zjawiska i problemy sektora turystyki i rekreacji zachodzące we współczesnych organizacjach społecznych (również w kontekście historycznym) oraz proponuje ich rozwiązanie i praktyczne wdrożenie	S1P_U03 S1P_U07 S1P_U08
TIR1P_U11	ustala źródła konfliktów społecznych, wskazuje praktyczne ich skutki oraz proponuje sposoby rozwiązań	S1P_U04 S1P_U08
TIR1P_U12	przygotowuje typowe opracowania pisemne o charakterze praktycznym (np. projekt imprezy turystycznej lub rekreacyjnej, produktu turystycznego, folder), wykorzystując wiedzę teoretyczną, dostępne materiały źródłowe, standardowe metody i narzędzia, a także pisma zawierające propozycje rozwiązania konkretnych problemów ekonomicznych i socjologicznych na potrzeby funkcjonowania instytucji turystycznych i rekreacyjnych	S1P_U04 S1P_U09 P1P_U02 P1P_U09
TIR1P_U13	przygotowuje wystąpienia ustne w języku polskim i obcym w zakresie obsługi klienta i kontaktu z instytucjami, a także pozyskuje informacje z różnych źródeł, np. aktów normatywnych, orzecznictwa, danych ekonomicznych, statystycznych i socjologicznych, z uwzględnieniem praw własności intelektualnej, a także posługuje się podstawowymi metodami statystycznymi w analizie zjawisk charakterystycznych dla działalności społeczno-gospodarczej opartej na naukach przyrodniczych	S1P_U10 S1P_U11 P1P_U05 P1P_U10
TIR1P_U14	posługuje się językiem obcym w zakresie komunikacji międzykulturowej i w dyskursach ze specjalistami z zakresu turystyki i rekreacji oraz obszarów jej zastosowań w działalności społeczno-gospodarczej	S1P_U11 P1P_U08 P1P_U12
TIR1P_U15	stosuje podstawowe techniki i narzędzia badawcze oraz procesy technologiczne w zakresie nauk przyrodniczych na potrzeby	P1P_U01 P1P_U07

	działalności społeczno-gospodarczej, w tym wykorzystywane w organizacji turystyki i rekreacji; formułuje wnioski, opracowuje i prezentuje wyniki (z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych) oraz przedstawia rekomendacje praktyczne	M1_U01
TIR1P_U16	korzysta ze rozumieniem z literatury naukowej z zakresu nauk o Ziemi na potrzeby opracowań poznawczych i praktycznych z zakresu turystyki i rekreacji	P1P_U02
TIR1P_U17	wyszukuje, rozpoznaje i wykorzystuje, analogowe i elektroniczne źródła informacji, o środowisku przyrodniczym i antropogenicznym	S1P_U10 P1P_U03
TIR1P_U18	wykonuje proste obserwacje i pomiary terenowe, a także przeprowadza kartowanie turystyczne, z zachowaniem zasad BHP, typowe dla dziedzin działalności społeczno-gospodarczej opartych na naukach przyrodniczych, wykorzystując tradycyjne i nowoczesne techniki badawcze, na potrzeby wykonania opracowań turystycznych i krajoznawczych	S1P_U09 P1P_U06
TIR1P_U19	uczy się samodzielnie zdobywając wiedzę w sposób ukierunkowany, co umożliwi mu analizę prostych problemów przyrodniczych, których znajomość jest niezbędna w organizacji i obsłudze ruchu turystycznego	P1P_U11
TIR1P_U20	posługuje się językiem obcym właściwym dla kierunku turystyka i rekreacja, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz stosować go w działalności społeczno-gospodarczej; korzysta ze źródeł obcojęzycznych	P1P_U08 P1P_U09 P1P_U12 S1P_U09 S1P_U11
TIR1P_U21	posługuje się podstawowymi umiejętnościami technicznymi, manualnymi i ruchowymi z zakresu wybranych form aktywności fizycznej np. rekreacyjnych, zdrowotnych, sportowych, niezbędne do organizacji imprez turystycznych	M1P_U01
TIR1P_U22	nakreśla plan pracy oraz przygotowuje różne scenariusze zajęć ruchowych uwzględniających m.in.: rodzaj wady, wiek, płeć, poziom rozwoju fizycznego, poziom sprawności motorycznej, umiejętności ruchowe, zainteresowania uczestników, bazę szkoły	M1P_U05
TIR1P_U23	prowadzi dokumentację analogową i elektroniczną realizowanych ćwiczeń korekcyjnych, profilaktycznych, prozdrowotnych i innych	M1P_U09
TIR1P_U24	realizuje zajęcia rekreacyjne, z uwzględnieniem obowiązujących norm i warunków, w tym zasad BHP	M1P_U10
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
TIR1P_K01	aktywnie uczestniczy w grupach, organizacjach i instytucjach realizujących zadania związane ze świadczeniem usług turystycznych i rekreacyjnych	S1P_K02 S1P_K05 P1P_K02
TIR1P_K02	uzupełnia i doskonali swoją wiedzę i umiejętności wykorzystując źródła wiedzy w zakresie nauk społecznych, przyrodniczych i o zarządzaniu	S1P_K06 P1P_K01
TIR1P_K03	działa w sposób praktyczny i przedsiębiorczy, aktywnie wykorzystując zdobytą wiedzę z zakresu nauk o kulturze fizycznej, nauk społecznych, przyrodniczych i ekonomicznych	P1P_K03 S1P_K03 S1P_K04 S1P_K07 M1P_K06
TIR1P_K04	jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo własne i innych uczestników ruchu turystycznego podczas pracy i pobytu w terenie, a w stanach zagrożenia potrafi podejmować właściwe decyzje	P1P_K07 P1P_K06

TIR1P_K05	dostrzega konieczność ustawicznego kształcenia w celu podnoszenia kompetencji zawodowych w dynamicznie zmieniającym się otoczeniu (lokalnym, krajowym, globalnym)	S1P_K01 S1P_K04 S1P_K06 P1P_K02 P1P_K04 P1P_K05 P1P_K08
TIR1P_K06	dba o poziom rozwoju fizycznego, sprawności motorycznej i umiejętności ruchowych; ocenia jego stan oraz demonstruje ćwiczenia w procesie rekreacji ruchowej oraz w postępowaniu kompensacyjno-korekcyjnym	M1P_K09

Udział efektów z obszaru nauk społecznych (S) w łącznej liczbie efektów realizowanych na kierunku turystyka i rekreacja wynosi 50%, natomiast z obszaru nauk przyrodniczych (P) – 41%, zaś z obszaru nauk medycznych, o zdrowiu, o kulturze fizycznej (M) – 9%.

4. PROGRAM STUDIÓW

Czas trwania studiów: 6 semestrów

Rok rozpoczęcia kształcenia: 2016/17

Liczba punktów ECTS konieczna dla uzyskania kwalifikacji (tytułu zawodowego): 180

5. SUMARYCZNE WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE CHARAKTERYZUJĄCE PROGRAM STUDIÓW:

1.	liczba punktów ECTS, którą student powinien uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich	91
2.	liczba punktów ECTS, którą student powinien uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych/kierunkowych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia	93
3.	liczba punktów ECTS, którą student powinien uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym, takich jak zajęcia laboratoryjne, projektowe, ćwiczenia terenowe	141
4.	liczba punktów ECTS, którą student powinien uzyskać w ramach niezwiązanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczeniowych lub zajęć na innym kierunku studiów	18
5.	liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje realizując moduły kształcenia podlegające wyborowi (co najmniej 30%)	65
6.	liczba punktów ECTS za zajęcia z obszaru nauk humanistycznych i nauk społecznych	5
7.	liczba punktów ECTS za zajęcia z języka obcego	14
8.	liczba punktów ECTS za zajęcia z wychowania fizycznego	2

Procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z obszarów w łącznej liczbie punktów ECTS (bez uwzględniania punktów modułu ogólnouczeniowego):

Turystyka i rekreacja – obszar nauk społecznych (53%), obszar nauk przyrodniczych (35%), ze wspomagającym udziałem obszaru nauk medycznych, o zdrowiu, o kulturze fizycznej (12%)

6. WYMIAR, ZASADY I FORMA ODBYWANIA PRAKTYK

Na podstawie Art. 11 ust. 9 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw, kształcenie na kierunku Turystyka i rekreacja - profil praktyczny uwzględnia trzymiesięczne praktyki zawodowe. Praktyka ta stanowi integralną część procesu kształcenia i obejmuje wszystkich studentów I stopnia studiów stacjonarnych. Realizowana w wymiarze 450 godzin i łącznej liczbie 16 punktów ECTS została w programie studiów zorganizowana jako kształcenie przemienne w formie zajęć dydaktycznych, realizowanych w Uczelni (210 godzin realizowanych przez nauczycieli akademickich w formie ćwiczeń terenowych odbywających się w semestrach od I do V, 14 ECTS) i w formie praktyk odbywanych u pracodawcy (240 godzin, semestr III, 8 ECTS). Praktyki zawodowe uwzględniają realizację efektów kształcenia przewidzianych w programie kształcenia dla tego kierunku, poziomu i profilu.

- A. Nazwa praktyki – praktyka zawodowa
- B. Typ praktyki - obowiązkowa
- C. Poziom praktyki – podstawowy
- D. Rok studiów – I-III rok
- E. Semestr studiów – I-V semestr
- F. Liczba przyznanych punktów ECTS – 16
- G. Prowadzący

Blok praktyk zawodowych w uczelni realizują nauczyciele akademicy.

Blok praktyk zawodowych odbywanych u pracodawcy – opiekunem z ramienia uczelni jest nauczyciel akademicki, a z ramienia zakładu pracy, w którym jest odbywana praktyka – jego przedstawiciel.

H. Cele praktyki

Blok praktyk zawodowych w uczelni

- występowanie w roli pilota i przewodnika turystycznego
- rejestrowanie obiektów i zjawisk turystycznych,
- interpretowanie zjawisk przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych w powiązaniu z aspektami turystycznymi,
- ocenianie stanu oraz stopnia wykorzystania infrastruktury turystycznej,
- analizowanie potencjału rekreacyjno-turystycznego oraz intensywności i zróżnicowania przestrzennego ruchu turystycznego
- waloryzacja atrakcyjności turystycznej wybranego szlaku i obszaru
- nabycie umiejętności pracy w zespole z zachowaniem bezpieczeństwa

Blok praktyk zawodowych odbywanych u pracodawcy

- poznanie specyfiki pracy na różnych stanowiskach, w różnych branżach merytorycznie związanych z kierunkiem studiów;
- wykształcenie umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy teoretycznej zdobytej na studiach (integracja wiedzy teoretycznej z praktyką);
- poznanie praktycznych zagadnień związanych z pracą na stanowiskach zgodnych z wybraną specjalnością;
- poznanie własnych możliwości na rynku pracy;
- nabycie umiejętności pracy w zespole z zachowaniem bezpieczeństwa
- nawiązanie kontaktów zawodowych.

I. Efekty kształcenia

Blok praktyk zawodowych w uczelni

w zakresie WIEDZY:

- charakteryzuje procesy i zjawiska występujące w środowisku geograficznym pod kątem ich walorów i zagospodarowania turystycznego w różnych regionach turystycznych
- wyjaśnia zależności między procesami i zjawiskami społeczno-gospodarczymi, dziedzictwem kulturowym a środowiskiem przyrodniczym zachodzące w przestrzeni turystycznej w ujęciu regionalnym i krajowym
- opisuje zasady wykonywania kartowania turystycznego i metod waloryzacji
- przedstawia zasady bezpiecznej pracy, bez szkody dla zdrowia, oraz ergonomii podczas wykonywanych zadań prowadzonych w terenie

w zakresie UMIEJĘTNOŚCI:

- dokonuje obserwacji w terenie i obiektach turystycznych, ocenia stan i zasoby turystyczne, występuje w roli pilota i przewodnika turystycznego; formułuje wnioski dotyczące atrakcyjności turystycznej i stopnia zagospodarowania turystycznego

- interpretuje przestrzenne zróżnicowanie zjawisk przyrodniczych, kulturowych i społecznych w regionach turystycznych, rozpoznaje zjawiska rynkowe (podaż, popyt) związane z ruchem turystycznym
- prowadzi samodzielnie pomiary i obserwacje terenowe, a uzyskane wyniki opracowuje (dokumentacja fotograficzna, zobrazowania kartograficzne, opracowania tekstowe, prezentacje multimedialne) wg zaleceń na potrzeby praktyczne
- pracuje w zespole pełniąc rolę wykonawcy poleceń lub funkcję kierowniczą

w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH:

- jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo własne i innych uczestników podczas pracy i pobytu w terenie, a w stanach zagrożenia potrafi podejmować właściwe decyzje

Blok praktyk zawodowych odbywanych u pracodawcy

w zakresie WIEDZY:

- wyjaśnia podstawowe zasady funkcjonowania przedsiębiorstw i podmiotów gospodarczych występujących w obszarze turystyki i rekreacji, z którymi zetknął się podczas odbywanej praktyki,
- charakteryzuje potrzeby turystyczne człowieka pod kątem zaspokajania ich przez podmioty, w których odbywał praktykę.

w zakresie UMIEJĘTNOŚCI:

- wykorzystuje podstawową wiedzę teoretyczną w procesie świadczenia usług oraz obsługi klientów w ramach zadań w określonym przedsiębiorstwie lub podmiocie turystycznym,
- analizuje dostępne oferty produktowe, przedstawia propozycje ich uaktualnienia i rozszerzenia bazując na zdobytej wiedzy, doświadczeniach i pozyskanych danych.

w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH:

- jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo własne i innych podczas pracy w zespole w trakcie praktyki zawodowej, a w stanach zagrożenia potrafi podejmować właściwą decyzję.

J. Forma realizacji kształcenia i wymiar praktyki

Blok praktyk zawodowych realizowanych w uczelni obejmuje:

- Wybrane regiony turystyczne Polski - ćwiczenia terenowe (I semestr: Góry Świętokrzyskie lub Niecka Nidziańska, II sem.: Wyżyna Lubelska lub Wyżyna Krakowsko-Częstochowska, III sem.: Nizina Mazowiecka lub Nizina Śląska, IV sem.: Karpaty lub Sudety, V sem: Pojezierze Wielkopolskie lub Pojezierze Pomorskie) – 150 godzin, 10 ECTS.
- Kartowanie turystyczne - ćwiczenia terenowe (II semestr: Kartowanie szlaku turystycznego pieszego lub Kartowanie szlaku turystycznego rowerowego; IV semestr: Kartowanie turystyczne gminy lub Kartowanie turystyczne parku krajobrazowego) – 60 godzin, 4 ECTS.

Blok praktyk zawodowych odbywanych u pracodawcy

- realizowana w wymiarze 240 godzin (nie krócej niż 6 tygodni) w miesiącach wakacyjnych.
- odbywa się w podmiotach gospodarczych (państwowych lub prywatnych), urzędach oraz innych jednostkach organizacyjnych na podstawie porozumień o prowadzeniu

studenckich praktyk zawodowych, które zawierane są pomiędzy Uniwersytetem reprezentowanym przez Rektora a Zakładem Pracy reprezentowanym przez stosowne władze (załączniki do Zarządzenia Rektora UJK nr Nr 67/2014 z dnia 30 września 2014 roku w sprawie studenckich praktyk zawodowych dla studentów i słuchaczy studiów podyplomowych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach).

- odbywana jest indywidualnie przez studenta lub w ramach jego pracy zawodowej (zatrudniony na podstawie umowy o pracę lub prowadzący samodzielną działalność gospodarczą), jeśli charakter wykonywanej pracy jest zgodny z założeniami praktyki.
- koszty związane z odbywaniem praktyki oraz koszty ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków pokrywa student.

K. Miejsce realizacji praktyki

Blok praktyk zawodowych w uczelni

- Góry Świętokrzyskie lub Niecka Nidziańska, Wyżyna Lubelska lub Wyżyna Krakowsko-Częstochowska, Nizina Mazowiecka lub Nizina Śląska, Karpaty lub Sudety, Pojezierze Wielkopolskie lub Pojezierze Pomorskie)
- Kartowanie szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego; Kartowanie turystyczne gminy lub parku krajobrazowego – na terenie województwa świętokrzyskiego.

Blok praktyk zawodowych odbywanych u pracodawcy

Student odbywa praktykę zawodową w instytucji związanej z wybraną specjalnością w kraju lub za granicą:

- w ramach Turystyki wiejskiej – gospodarstwo agroturystyczne, ośrodek informacji turystycznej, pensjonat lub ośrodek wczasowy na terenach wiejskich itp.
- w ramach specjalności Organizacja i obsługa ruchu turystycznego – ROT, PTTK, biuro turystyczne, biuro podróży, agencja turystyczna, hotel, pensjonat, inny obiekt turystyczny koncentrujący ruch turystyczny (itp. Jaskinia Raj, Zamek w Chęcinach, Zespół Pałacowy w Kurozwękach) itp.
- w ramach Hotelarstwa – hotel, motel, pensjonat, schronisko dom wycieczkowy, schronisko turystyczne itp.
- w ramach Turystyki zdrowotnej – uzdrowisko, pensjonat uzdrowski, zakład przyrodoleczniczy
- w ramach Geoturystyki – geopark, muzeum przyrodnicze, obiekty turystyczne koncentrujące ruch turystyczny

Praktykant może wyjechać do zagranicznej instytucji, np. przedsiębiorstwa/firmy, placówki naukowo-badawczej, organizacji non-profit i do innych instytucji związanych z profilem studiowanej specjalności. Ta część praktyki zawodowej studentów będzie się odbywać w ww. przedsiębiorstwach i podmiotach gospodarczych branży turystycznej na zasadach porozumienia (umowy).

L. Program praktyk zawodowych:

Treści programowe są zawarte w kartach przedmiotów: *Wybrane regiony turystyczne Polski - ćwiczenia terenowe – praktyka zawodowa, Kartowanie turystyczne - ćwiczenia terenowe – praktyka zawodowa oraz Praktyka zawodowa ciągła*

M. Regulamin praktyk

Blok praktyk zawodowych w uczelni

Nauczyciel akademicki prowadzący ćwiczenia terenowe odpowiada za realizację praktyki zgodnie z jej celami. Warunkiem wstępnym uczestnictwa w zajęciach jest posiadanie przez studenta aktualnego ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Blok praktyk zawodowych odbywanych u pracodawcy

Instytutowy opiekun praktyk odpowiada za realizację praktyki zgodnie z jej celami. Warunkiem otrzymania „Porozumienia o prowadzeniu studenckich praktyk zawodowych” jest posiadanie przez studenta aktualnego ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków.

N. Obowiązki i zadania praktykanta

Blok praktyk zawodowych w uczelni

Studenci winni zaopatrzyć się w odzież i obuwie do pracy w terenie, notatnik, przybory do pisania, odpowiednie mapy turystyczne.

Blok praktyk zawodowych odbywanych u pracodawcy

- dokonanie wyboru miejsca i terminu praktyki oraz uzgodnienie indywidualnego zakresu obowiązków i zadań w danej instytucji
- uzgodnienie z instytutowym opiekunem praktyk zawodowych miejsca, terminu oraz zadań praktyki do 10 maja danego roku akademickiego
- ubezpieczenie się od następstw nieszczęśliwych wypadków na czas trwania praktyki.

O. Metody oceny i kryteria zaliczenia praktyki

Blok praktyk zawodowych w uczelni

Praktykę zalicza nauczyciel akademicki na podstawie dostarczonej dokumentacji (projektu, sprawozdania, kolokwium) - zgodnie z kartami przedmiotów.

Blok praktyk zawodowych odbywanych u pracodawcy

Praktykę zalicza instytutowy opiekun praktyk zawodowych na podstawie dostarczonej dokumentacji. Student ma obowiązek przebywania w miejscu praktyk w godzinach pracy wybranej instytucji i wykonywania powierzonych przez placówkę zadań zgodnych z wcześniejszymi ustaleniami tj. zgromadzenie dokumentacji niezbędnej do zaliczenia praktyki zawodowej (porozumienie o prowadzeniu studenckich praktyk zawodowych; pisemne sprawozdanie z praktyki: charakterystyka instytucji, analiza organizacji pracy, wykonywane zadania; zaświadczenie o odbyciu praktyki) zgodnie ze wzorami zawartymi w Zarządzeniu Nr 67/2014 Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 30 września 2014 roku w sprawie studenckich praktyk zawodowych dla studentów i słuchaczy studiów podyplomowych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

W przypadkach wykonywania przez studenta pracy zawodowej lub prowadzenia działalności gospodarczej związanej bezpośrednio lub pośrednio z określoną specjalnością, warunkiem zaliczenia praktyki jest przedstawienie zaświadczenia o zatrudnieniu oraz sprawozdania zawierającego charakterystykę instytucji, zasad organizacji i zarządzania, wykonywanych zadań. Pełną dokumentację student dostarcza do końca sesji poprawkowej semestru letniego.

8. MINIMUM KADROWE KIERUNKU

Zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 9 października 2014 r. w *sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* (Dz.U.2014.1370)

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe dla danego kierunku do liczby studentów na tym kierunku: (wzięto pod uwagę założenia rekrutacji i liczbę studentów na I roku studiów)

1/18
----

9. ZASOBY MATERIALNE-INFRASTRUKTURA DYDAKTYCZNA

Infrastruktura dydaktyczna (sale, pracownie, laboratoria)

W Instytucie Geografii UJK znajduje się 15 sal dydaktycznych, a w tym 3 sale wykładowe oraz dwie pracownie komputerowe. W tych ostatnich realizowane będą bloki dydaktyczne z zakresu m.in.: technologii informacyjnej, Systemów Informacji Geograficznej (GIS) w turystyce, modelowania przestrzeni turystycznej oraz zastosowań i możliwości wykorzystania technik informatycznych w turystyce. Dodatkowo, do dyspozycji są sale i aule wykładowe na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym oraz pracownie specjalistyczne i laboratoria wchodzące w skład wyposażenia Wydziału Nauk o Zdrowiu UJK (np. pracownie kinezoterapii) a także sprzęt i obiekty sportowe pozostające w dyspozycji Uniwersytetu (2 łodzie kabinowe typu OMEGA, 10 kajaków, 15 rowerów, namioty i sprzęt obozowy, 200 par kompletów narciarskich, 2 hale sportowe, itd.).

W ostatnich latach baza dydaktyczna Instytutu Geografii została znacznie wzbogacona, dzięki wykorzystaniu funduszy unijnych w ramach dwóch projektów:

1. Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Uniwersytetu Humanistyczno - Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach - II etap budowy Kampusu uczelnianego, Fundusze Europejskie – Dla Rozwoju Polski Wschodniej,
2. Rozwój Specjalistycznej Bazy Laboratoriów Wydziału Matematyczno – Przyrodniczego Akademii Świętokrzyskiej Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka.

W ramach I programu w Instytucie zakupiono sprzęt i aparaturę łącznie za ok. 1,0 mln PLN, a w ramach drugiego programu za 3,5 mln PLN.

Aparatura pozwala na wykonanie szerokiego spektrum analiz fizyko-chemicznych wszystkich elementów środowiska pod kątem m.in. stanu komponentów środowiska przyrodniczego oraz oceny oddziaływania turystyki na środowisko. Wszystkie analizy wykonywane na zakupionym sprzęcie mogą być wykorzystywane nie tylko w pracach badawczych, dydaktycznych i aplikacyjnych. Stwarza to możliwości prowadzenia badań, dydaktyki i wykonywania ekspertyz na najwyższym poziomie.

Wraz ze wzrastającymi wymogami poziomu kształcenia i postępem technologicznym następuje ciągle modernizowanie posiadanego sprzętu. Działania takie mają na celu zaspokojenie potrzeb dydaktycznych i wzrastającego zainteresowania studentów nowymi technologiami informatycznymi i ich zastosowaniem.

Do celów dydaktycznych wykorzystywany jest następujący sprzęt: komputer z oprogramowaniem podstawowym (24 stanowiska), rzutniki multimedialne, ekrany projekcyjne, plotery do wydruków wielkoskalowych (A0–A3), skaner wielkoformatowy (A0), drukarki laserowe i atramentowe. W komputerach zainstalowany jest system Windows7 oraz licencjonowane oprogramowanie: MS Office 2010. W pracowni, w komputerach zainstalowane jest licencjonowane, profesjonalne oprogramowanie GIS posiadające wszystkie narzędzia niezbędne do tworzenia i edycji nowych warstw. Zadaniem jego jest opracowywać nowe mapy (w tym turystyczne) i bazy danych (np. zagospodarowania turystycznego, krajoznawstwa, ruchu turystycznego), uaktualniać już istniejące oraz - dzięki możliwości importu danych - korzystać z baz stworzonych w innym oprogramowaniu. Aplikacje te umożliwiają pracę z wektorowymi i rastrowymi modelami danych oraz analizę elementów środowiska geograficznego (Mapinfo 10.0, Geoxa 2.0, ArcGIS 10.0, Quantum GIS). Wszystkie programy będą wykorzystywane na zajęciach kursowych oraz w ramach bloków specjalizacyjnych. Na wyposażeniu pracowni znajduje się również edukacyjne oprogramowanie dla hoteli, umożliwiające nowoczesne zarządzanie tymi obiektami. Wszystkie stanowiska komputerowe mają dostęp do szerokopasmowego Internetu. Sale dydaktyczne są wyposażone w system prezentacji audiowizualnej i w system nagłośnienia.

Ponadto pracownicy Instytutu posiadają kilkadziesiąt komputerów stacjonarnych PC oraz laptopów (21 sztuk), które są także dostępne dla studentów piszących prace dyplomowe. W każdym pokoju pracowniczym jest dostęp do Internetu.

Dostęp do biblioteki

Biblioteka Uniwersytecka (BU UJK) posiada w swoich zbiorach między innymi książki z obszaru nauk społecznych, przyrodniczych o nauk medycznych. Ogółem zbiory BU UJK przekraczają 400 tys. tom wydawnictw zwartych i ciągłych, ponad 35 tys. roczników czasopism polskich i zagranicznych. Do dyspozycji słuchaczy jest także szeroki wachlarz pozycji z wiedzy specjalistycznej z zakresu anatomii, filozofii, prawa, pedagogiki, socjologii, medycyny społecznej, patologii społecznej i resocjalizacji, psychologii (ogólnej, rozwojowej, społecznej), niepełnosprawności i rehabilitacji, zarządzania i organizacji pomocy społecznej, języków obcych, ekonomii i informatyki. Uczelnia prenumeruje również czasopisma specjalistyczne.

Zasoby Biblioteki obejmują:

1. Bazy własne

- A. katalog Aleph - zawierający opisy i informacje o naszym głównym zasobie: książkach i czasopismach. Informacje o wszystkich książkach zakupionych po 2000 roku. Przeglądać katalog może każdy, natomiast zamawianie możliwe jest dopiero po zapisaniu się do biblioteki
- B. Katalog prac doktorskich, licencjackich, magisterskich - W bazie znajdują się opisy prac, które dostarczane są przez dziekanaty poszczególnych wydziałów UJK do Archiwum
- C. Bibliografia "Uniwersytet Jana Kochanowskiego w prasie" - w formie bazy komputerowej. Rejestruje artykuły z prasy dotyczące Uniwersytetu, jego pracowników i studentów
- D. Zbiory Specjalne
- E. Kolekcja nordycka - książki poświęcone krajom nordyckim, w szczególności Skandynawii. Oprócz książek są tu druki ulotne, katalogi wystaw, nadbitki, mapy i plany dotyczące krajów nordyckich, w szczególności z zakresu nauk społecznych, takich dyscyplin jak: nauki polityczne, zarządzanie, stosunki międzynarodowe
- F. Biblioteka Cyfrowa UJK - cyfrowe repozytorium zbiorów uruchomione przez Bibliotekę - <http://dlibra.ujk.edu.pl>. Dostęp do zbiorów, które znajdują się w domenie publicznej jest możliwy z sieci internet, natomiast pozostałe materiały, zgodnie z ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych, udostępniane są w ograniczonym zakresie wyłącznie z komputerów dla Czytelników znajdujących się na terenie Biblioteki UJK

2. E-źródła

- A. EBSCO - dostęp do danych zgromadzonych w największym na świecie konsorcjum informacyjnym. Obejmują publikacje 79000 wydawców, w tym specjalistyczne, naukowe i komercyjne czasopisma pełnotekstowe. Serwis działający w ramach licencji krajowej zawiera kilkanaście pełnotekstowych i bibliograficznych baz danych. Dostęp do bazy możliwy jest ze wszystkich komputerów w sieci UJK
- B. **Bazy pełnotekstowe – m.in. Academic Search Complete** (najobszerniejsza baza wielodzielnicowa, obejmująca nauki społeczne, humanistyczne, medyczne, biomedyczne, psychologię, rolnictwo, nauki ścisłe, techniczne), **Health Source-Consumer Edition** (pełne teksty ponad 460 publikacji, w tym ok. 80 czasopism, ponad 130 monografii, ponad 80 informatorów oraz raporty z zakresu ochrony zdrowia, medycyny ogólnej, medycyny sportowej, żywienia),
- C. **Bazy bibliograficzne - Agricola** (dane bibliograficzne z Narodowej Biblioteki Rolniczej przy Departamencie Rolnictwa USA. Obejmuje ponad 4,6 miliona opisów bibliograficznych odnośnie artykułów z czasopism, monografii, prac naukowych, patentów, oprogramowania, materiałów audiowizualnych, raportów, rozdziałów książek i różnego rodzaju dokumentów źródłowych dotyczących wszystkich aspektów tematyki

rolniczej i nauk pokrewnych jak: biotechnologia rolnicza, entomologia, uprawa roślin, hodowla zwierząt i weterynaria, kultura wodna i rybołówstwo, leśnictwo, ekologia, żywność i żywienie, ekonomika rolnictwa, inżynieria rolnicza i technologia, ochrona środowiska), **Medline** (kluczowa baza z zakresu medycyny wydawana przez Narodową Bibliotekę Medycyny USA. Zawiera indeksy i abstrakty artykułów z czasopism z zakresu medycyny, pielęgniarstwa, stomatologii, weterynarii, ochrony zdrowia i nauk biomedycznych), GreenFILE (informacje bibliograficzne z badań dotyczących różnych aspektów wpływu człowieka na środowisko naturalne. Zawarta w bazie kolekcja publikacji naukowych, popularno-naukowych i dokumentów rządowych obejmuje tematykę globalnego ocieplenia, ekologicznych sposobów budowania, zanieczyszczenia środowiska, zrównoważonego rolnictwa, odnawialnych źródeł energii), Springer (pełnotekstowa baza danych działająca w ramach licencji krajowej, która pozwala na przeszukiwanie czasopism wydawnictwa Springer w formie elektronicznej. Serwis oferuje publikacje m.in. z zakresu: nauk technicznych, ekonomii, biznesu, chemii, fizyki, biologii i ochrony środowiska, matematyki i informatyki, statystyki, prawa oraz medycyny. Większość z nich jest w języku angielskim. Dostęp do bazy możliwy jest ze wszystkich komputerów w sieci UJK), Science Direct (Pełnotekstowa baza danych zawierająca artykuły z elektronicznych wersji czasopism naukowych wydawanych przez Elsevier Science, działająca w ramach licencji krajowej. Obok pełnych tekstów artykułów wraz z grafiką w bazie znajdują się spisy treści, dane bibliograficzne oraz abstrakty. Baza obejmuje tytuły od 1995 r. z zakresu nauk technicznych, matematyki, fizyki i astronomii, informatyki, chemii, geologii, biologii, medycyny oraz częściowo z nauk humanistycznych i społecznych. Dostęp do bazy możliwy jest ze wszystkich komputerów w sieci UJK oraz z domu), Health Source-Consumer Edition (pełne teksty ponad 460 publikacji, w tym ok. 80 czasopism, ponad 130 monografii, ponad 80 informatorów oraz raporty z zakresu ochrony zdrowia, medycyny ogólnej, medycyny sportowej, żywienia, zdrowia rodzinnego, zdrowia dziecka oraz różnorodnych problemów zdrowotnych), Web Of Knowledge (oferowana przez firmę Thompson Reuters działa w ramach licencji krajowej oferując bazy Web of Science oraz Journal Citation Reports. Web of Science umożliwia przeszukiwanie ponad 12 000 czasopism i 148 000 sprawozdań z konferencji w dziedzinach nauk ścisłych, nauk społecznych, sztuki i nauk humanistycznych w celu znalezienia wysokiej jakości badań związanych z obszarem zainteresowania. Pozwala kojarzyć odpowiednie badania za pomocą cytowanych materiałów bibliograficznych i sprawdzać powiązania tematyczne między artykułami utworzone przez ekspertów pracujących w danej dziedzinie. Baza Journal Citation Reports zapewnia usystematyzowane, obiektywne metody pozwalające oceniać najważniejsze światowe czasopisma naukowe. Zebrano w niej i zestawiono liczbę cytowań i artykułów dotyczących prawie wszystkich dziedzin nauk ścisłych i społecznych, dzięki czemu można w unikatowy sposób oceniać i porównywać czasopisma), Scopus (interdyscyplinarna bibliometryczna baza danych zawierająca abstrakty i cytowania z zakresu nauk matematyczno-przyrodniczych, technicznych, medycznych i humanistycznych. Baza działająca w ramach licencji krajowej zapewnia narzędzia do oceny dorobku naukowego. Pozwala na stworzenie raportu cytowań oraz określenie indeksu Hirscha), Nature (czasopismo elektroniczne wydawane przez Nature Publishing Group, działające w ramach licencji krajowej, która pozwala na dostęp do rocznika bieżącego i 4 roczników archiwalnych. Jest to jedno z najbardziej prestiżowych czasopism naukowych, zawiera publikacje z dziedziny nauk przyrodniczych, inżynieryjnych, ścisłych i ekonomicznych),

3. Zasoby zewnętrzne

Umożliwiają dostęp do rozproszonych bibliotek cyfrowych i repozytoriów w Polsce m.in. Federacja Bibliotek Cyfrowych, NUKAT, Bibliografia książek polskich, Bibliografia artykułów z czasopism polskich itp.

Słuchacz może korzystać z czytelni, których zadaniem jest udostępnianie na miejscu materiałów niezbędnych do realizacji programu dydaktycznego i prac naukowych. Czytelnia udostępnia zbiory od poniedziałku do czwartku w godz. 9⁰⁰ – 17⁰⁰, w piątki 9⁰⁰ – 16⁰⁰, a w czasie zjazdów studentów zaocznych dodatkowo w soboty w godz. 9⁰⁰ – 13⁰⁰. Czytelnia włączona jest do sieci komputerowej BU UJK. Od 1.10.2001 roku wprowadzono elektroniczne zamawianie książek. Egzemplarze spoza bazy komputerowej (z katalogu kartkowego) są nadal zamawiane na tradycyjnych rewersach.

Dla ułatwienia korzystania ze zbiorów Czytelni i całej sieci bibliotecznej BU prowadzone są zajęcia z Przystosowania Bibliotecznego dla studentów I roku wszystkich typów studiów w wymiarze 2 godzin ćwiczeń w Bibliotece Uniwersyteckiej. Dodatkowo przy Bibliotece funkcjonuje Oddział Informacji Naukowej czynny sześć dni w tygodniu (od poniedziałku do soboty). Studenci mogą uzyskać tam profesjonalną pomoc w korzystaniu ze zbiorów bibliotecznych.

10. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

<p style="text-align: center;">Sposób wykorzystania wzorców międzynarodowych</p>	<p>Program kształcenia przygotowany jest w oparciu o efekty uczenia się. Program kształcenia zarówno od strony operacyjnej jak i instytucjonalnej jest wspierany systemem zapewnienia jakości kształcenia budowanym zgodnie ze wskazówkami ENQA (ENQA report on Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area). Ważnym punktem odniesienia w budowie programu studiów, określeniu metod weryfikacji założonych efektów kształcenia oraz funkcjonowaniu programowego systemu zapewnienia jakości był projekt „TUNING Educational Structures in Europe”.</p> <p>Brano również pod uwagę deskryptory Dublińskie: Subject benchmark statement, Education studies 2007, The Quality Assurance Agency for Higher Education 2007 (Ref: QAA 189 09/07) oraz Subject benchmark statement, Early childhood studies 2007, The Quality Assurance Agency for Higher Education 2007 (Ref: QAA 210 12/07).</p> <p>Ze względu na wymagania profilu praktycznego kierunku studiów, wyżej wymienione wzorce międzynarodowe w realizowanym procesie kształcenia nie są dominujące.</p>
<p style="text-align: center;">Dokumentacja związana z wewnętrznym systemem zapewnienia jakości kształcenia</p>	<p>Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w Instytucie Geografii budowany jest zgodnie ze wskazówkami ENQA (ENQA report on Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) oraz według strategii oraz procedur zdefiniowanych we wdrożonym na Uczelni wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia zgodnie z Uchwałą Nr 75/2014 z dnia 27 listopada 2014 roku.</p> <p>Wewnętrzny system zapewnienia jakości w Uczelni, odnoszący się do wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego, uwzględnia w szczególności wszystkie formy weryfikowania efektów kształcenia, osiągniętych przez studenta w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, oceny dokonywane przez studentów oraz wnioski z monitorowania kariery zawodowej absolwentów UJK.</p> <p>Wszystkie prowadzone działania i wyniki przeprowadzanej analizy będą stanowić podstawę do wdrażania mechanizmów ciągłego doskonalenia procesu kształcenia na kierunku turystyka i rekreacja.</p> <p>Podstawą działań i realizacji procesów związanych z jakością kształcenia są odpowiednie dokumenty prawne różnego szczebla, takie jak: ustawa – Prawo o szkolnictwie wyższym, stosowne rozporządzenia ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego, Statut Uczelni, zarządzenia i pisma ókólne Rektora, uchwały Senatu, regulaminy studiów wraz z załącznikami.</p>

System obejmuje: prezentację polityki jakości kształcenia Wydziału, zasady zarządzania kadrami (m.in. system motywowania i rozwoju kadry) oraz infrastrukturę związaną z dydaktyką, organizację studiów, programy kształcenia i plany studiów, proces kształcenia, warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych i weryfikowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, etykę realizacji procesu dydaktycznego, zasady obsługi administracyjnej, promocję systemu jakości Wydziału, ciągłe doskonalenie Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia.

Istotny element systemu jakości kształcenia stanowią wewnętrzne procedury, do których należą:

1. Procedura tworzenia, modyfikowania oraz likwidacji kierunków studiów i specjalności,
2. Procedura tworzenia studiów podyplomowych i kursów dokształcających,
3. Procedura weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia oraz oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych,
4. Procedura oceny wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia,
5. Procedura zapewniania studentom dydaktycznego, naukowego i materialnego wsparcia,
6. Procedura obsługi toku studiów,
7. Procedura upowszechniania informacji,
8. Procedura ogólnouniwersyteckich badań ankietowych,
9. Procedura oceny nauczyciela akademickiego,
10. Procedura monitorowania karier zawodowych absolwentów,
11. Procedura procesu dyplomowania,
12. Procedura odbywania i dokumentowania praktyk studenckich,
13. Procedura hospitacji zajęć,
14. Procedura trybu i sposobu przeprowadzania egzaminów certyfikacyjnych z języków obcych,
15. Procedura udziału studentów w zajęciach do wyboru,
16. Procedura wprowadzania ocen do Wirtualnej Uczelni.

Na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym funkcjonuje Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia. Do podstawowych jej zadań należy: wdrażanie procedur opracowanych przez Uczelnią Komisję ds. Jakości Kształcenia, analizowanie i publikowanie wyników oceny jakości kształcenia na wydziale, przedstawianie dziekanowi propozycji mających na celu podniesienie jakości kształcenia na wydziale, przedstawianie Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia wyników samooceny w postaci raportów samooceny i planów działań naprawczych z zakresu jakości kształcenia wraz harmonogramem ich wdrażania, udział w przygotowaniu materiałów koniecznych do akredytacji państwowej i resortowej, wnioskowanie zmian w programach kształcenia na bazie uzyskanych wyników ankietowania (pracodawców, studentów i absolwentów), wnioskowanie o dokonanie zmian w sposobach prowadzenia zajęć dydaktycznych w celu uzyskania większej efektywności procesu kształcenia na bazie uzyskanych wyników ankietowania (studenci i absolwenci), wnioskowanie o dokonanie zmian w zakresie infrastruktury w aspekcie osiągania zakładanych efektów kształcenia. W skład WKJK wchodzi Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia (WZJK) i Wydziałowe Zespoły

	<p>ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZOJK).</p> <p>Na kierunku Turystyka i Rekreacja istnieje kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia, który realizuje powyższe zadania.</p> <p>Weryfikacja zakładanych efektów kształcenia na kierunku odbywa się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na ćwiczeniach, ćwiczeniach terenowych, wykładach, konwersatoriach i seminariach, kończących się zaliczeniem, za pomocą: wypowiedzi, prac pisemnych, projektów, zadań domowych, sprawozdań, prezentacji multimedialnych, kolokwium; - na wykładach kończących się egzaminem za pomocą egzaminu (pisemnego, ustnego, łączonego), - na praktykach zawodowych odbywanych w Uczelni w formie ćwiczeń terenowych za pomocą: wypowiedzi (przewodnictwa i pilotażu), prac pisemnych, projektów, sprawozdań, prezentacji multimedialnych, kolokwium; - na praktykach zawodowych ciągłych za pomocą: zgromadzonej dokumentacji (umowa o studencką praktykę zawodową, dziennik praktyki oraz karta praktyki, karta informacyjna z przebiegu praktyki zawodowej oraz karta uwag, spostrzeżeń i wniosków studenta dotyczących odbytej praktyki wraz z charakterystyką zdobytych umiejętności). <p>Sposób weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w odniesieniu do konkretnego przedmiotu jest podany w opisie przedmiotu.</p> <p>Od roku akademickiego 2012/2013 w UJK został wprowadzony zintegrowany system zarządzania uczelnią: Uczelnia.XP. Został on opracowany w celu ułatwienia i wspomagania pracy dziekanatu, rekrutacji, kwestury itp. System ten to kompleksowe, zintegrowane rozwiązanie wspierające pracę administracji uczelni, obsługę i prowadzenie różnych form kształcenia oraz wymianę informacji pomiędzy nauczycielami akademickimi i osobami obsługującymi dydaktykę, a studentami (Wirtualna Uczelnia). W aplikacji tej dostępne są dla studentów i pracowników m.in. programy kształcenia, karty przedmiotów, rozkłady zajęć, oceny.</p> <p>Procedura antyplagiatowa na Uczelni odbywa się zgodnie z Zarządzeniem Nr 13/2015 Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 9 lutego 2015 roku w sprawie regulaminu określającego tryb i zasady funkcjonowania procedury antyplagiatowej i dotyczy prac licencjackich i magisterskich powstających w Uczelni. Prace dyplomowe są sprawdzane pod względem samodzielności ich autorów przy pomocy elektronicznego systemu antyplagiatowego Plagiat.pl.</p>
<p>Sposób uwzględnienia monitorowania karier absolwentów</p>	<p>W uczelni funkcjonuje Akademickie Biuro Karier, monitorujące kariery absolwentów. Prowadzi ono różnorodne formy poszukiwania pracy dla absolwentów Uczelni, w szczególności poprzez nawiązywanie stałych kontaktów z przedsiębiorcami krajowymi i zagranicznymi, gromadzenie informacji o kursach, stypendiach, studiach podyplomowych i studiach zagranicznych oraz organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe.</p>
<p>Zgodność zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy</p>	<p>Efekty kierunkowe kształcenia zostały skonsultowane, uzgodnione i zaakceptowane z przedstawicielami potencjalnych pracodawców absolwentów: regionalne organizacje turystyczne i oddziały PTTK, biura podróży, agencje turystyczne, obiekty hotelarskie i stowarzyszenia agroturystyczne, a także jednostki samorządu terytorialnego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Agroturystyczne Stowarzyszenie Gospodarstw Gościennych i Ekologicznych „CIS” w Morawicy – dr Ewa Zaczek-Kucharska (prezes)

	<ul style="list-style-type: none"> • Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy Polanika – Paulina Baran (dyrektor) • Geopark Kielce – mgr inż. Elżbieta Czajkowska (dyrektor) • Biuro Podróży VENUS TRAVEL w Busku Zdroju • Biuro Podróży Selva Tour w Kielcach <p>Efekty kształcenia założone w programie kształcenia są zbieżne z oczekiwaniami potencjalnych pracodawców na terenie woj. świętokrzyskiego a także całego kraju.</p>
<p>Informacja o osobach spoza wydziału biorących udział w pracach nad programem, które przekazały opinię na temat zaproponowanego opisu efektów kształcenia</p>	<p>Efekty kształcenia konsultowano z ekspertami bolońskimi szkolącymi pracowników Uczelni oraz interesariuszami zewnętrznymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mgr Małgorzatą Wilk-Grzywna – dyrektorem biura Regionalnej Organizacji Turystycznej • Andrzejem Czubą – Prezes Agencji Turystyczno-Usługowej Gold-Tour w Kielcach
<p>Sposób współdziałania z interesariuszami zewnętrznymi - pracodawcami</p>	<p>W misji Uczelni i Instytutu istnieje trwała i satysfakcjonująca relacja z przedsiębiorstwami, instytucjami usługowymi, szkołami i jednostkami samorządu terytorialnego. We współpracy tej wykorzystywana jest wiedza i doświadczenie kadry akademickiej oraz zapał i aktywność studentów w ramach kół naukowych. Pozytywnym przykładem relacji biznesu i nauki są praktyki zawodowe studentów w jednostkach samorządu terytorialnego i przedsiębiorstwach branży turystycznej. Interesariusze zewnętrznymi są członkami Kierunkowego Zespołu ds. programu kształcenia i uczestniczą w jego obradach.</p>